

LETNA NAROČNINA ILUSTR. GLASNIKA KRON 8'--; ZA DIJAKE KRON 6'--; POSAMEZNE ŠTEVILKE 20 VINARJEV :: LETNA NAROČNINA ZA NEMČIJO KRON 10'--; ZA DRUGE DRŽAVE IN AMERIKO KRON 13'--

SLIKE IN DOPISI SE POŠILJAJO NA UREDNIŠTVO ILUSTRIRANEGA GLASNIKA, KATOLIŠKA TISKARNA. ::: NAROČNINA, REKLAMACIJE IN INSERATI NA UPRAVNIŠTVO LISTA, KATOLIŠKA TISKARNA V LJUBLJANI

LETNIK 1. * 1. APRILA 1915 * IZHAJA VSAK ČETRTEK * ŠTEV. 31.

Prizor iz težkih bojev za Duklo.

Velika noč. ☉ Turški admiral s štabom. ☉ Domače slike. ☉ Padli junaki. ☉ Artiljerijsko opazovališče. ☉ Zasilni vojaški most. ☉ Tempiranje šrapnelov. ☉ Vojaški svetlobni reflektor.

S. J. Witte. ☉ Slovenci pri motornih baterijah. ☉ Duhovnik na bojišču.

Velikonočna.

Stolnica je himno pela,
kakor jo pojo izbrani
nebeščani.

Jaz pa zunaj sem poslušal,
kot poslušajo trpini
v solz dolini.

In srce je ulovilo
dva slovesna mol-akorda:
Sursum corda!

Sursum corda! Kvišku srca!
Dan vstajenja, verska srenja,
se začenja.

Kmalu bo po dnevu bojnem
muka tuja, smrt nam tuja.
Aleluja!

Silvin Sardenko.

Velika noč.

Se nikdar ni bil Veliki teden, čas največjega trpljenja in najtežje žalosti, tako pomenljiv kakor letos. Še nikdar ni bila Velika noč, spomin na najsijajnejšo premažo vsega sovraštva, zlobe in smrti, tako znamenita kakor letos.

Kar živi naš narod, še nobeno leto ni bil Veliki teden tako dolg in tako strašan. Klic, ki ga je najhujša bolelost iztisnila nekda Jezusu Nazareškemu: »O Bog, o Bog, zakaj si me zapustil?« ne odmeva več samo s Kalvarije — danes ga kliče vsako srce, vsaka hiša in vsaka vas, vsa naša zemlja ga kliče, kajti pretresa jo strah in smrtna groza. Kakor nikoli poprej, čutimo sedaj bližino in moč smrti, ko je pod njenim zamahom padlo tisoč in tisoč naših najkrepkejših, najplodnejših in najbolj nam potrebnih življenj, in ko se bo lila še naprej naša najsrčnejša, najboljša

in najbolj sveža kri. O Veliki teden našega rodu, kako grenko je tvoje trpljenje!

O Velika noč, kako sladka je tvoja tolažba! Za Velikim petkom pride Vstajenje njim, ki so trpeli s prvim Zmagalcem smrti. Zacelile se bodo, žarele bodo poveljane naše rane. Vse, kar je sedaj poteptanega, zatrttega in premaganega, bo vstalo in bo živelo slavnije, kot je kdaj poprej. In vsi, ki so molče umrli, so bolj živi, nego so bili poprej; med nami so in nam imajo mnogo povedati. Tudi naši zapuščeni domovi in osirotele vasi bodo oživele in vstale in naša polja, ki jih nima sedaj kdo obdelovati, bodo rodila, ker je na njih blagoslov krvi tistih, ki so jih ljubili.

Zato kličemo tudi letos, polni upanja: Aleluja! Aleluja!

Bajonetni napad.

(Lovro Kuhar.)

Sivo, poznojesensko jutro nas je našlo v nekem gozdu valovitega karpatskega ozemlja. Sedaj smo ležali še tiho in previdno, skrivajoči se za ogromnimi drevesi; tvorili smo del onega zidu, sestavljenega iz samih človeških bitij, ki se je na levo in desno raztezal v neizmerno daljo. S splašenim, vprašujočim pogledom se je ob prvem svitu zazrl sosed v soseda in oči obeh so izražale samo nemo začudenje: Kako, ali si še živ? Pri tem pa nobeden ni ganil s kakim udom, niti nalahno šepnil z ustnicami. Da, živ! To je zavest, ki se nikjer ne čuti tako silno ter v takem zmislu, kot v boju. Živiš samo fizično in življenje smatraš za nekak del telesa, nekak ud, ki ga izgubiš, če mahneš s sekuro. Duševno ne živiš velikokaj; to pride samo od časa do časa, v posebnih trenutkih, silno kratkih sicer, a grozopolnih, da se treseš pred samim seboj, in v katerih ti begajo misli v razburjeni, blazni občutljivosti.

Ko sem se torej ozrl na desno, sem opazil, da manjka mojega desnega soseda, s katerim sva se ramo ob rami vežbala, odrinila na bojišče in ostala skupaj do ravnokar minule noči. Takrat sem se spomnil, da sem snoči, še preden smo se umaknili v ta gozd, zaslišal poleg sebe glas: »Kaj je to?« Ko sem se ozrl na ono stran, sem v artiljerijskem ognju razločil, kako se moj sosed opira na puško in dviga pokonci, nato hitro zgrudi na tla in obleži, obrnjen z obrazom proti nebu. Par minut pozneje mi je njegovo truplo služilo že za kritje pred sovražnikovimi kroglami, ki so z zoprnimi, rezkimi glasovi udarjale v njegovo meso neposredno pred mojo glavo. Dobil sem torej drugega soseda, nekega Dunajčana, ki je radi pomanjkanja dela prostovoljno vstopil v armado in je bil v civilu kontorist; bil je tako kratkoviden, da pravzaprav nikakor ni spadal k nam ali celo sem. S svojimi brezizraznimi očmi me je pogledal pomenljivo, zdelo se mi je, da mi hoče reči: Servus, ali vidiš, da se svita! Jaz sem mu vrnil pogled, ne vem sicer natanko, s kakim izrazom, najbrž pa je bil porogljiv. On tega ni mogel zapaziti; bil je pet korakov oddaljen od mene in ta daljavo je presežala zmožnost njegovih oči.

Ko smo začutili nad seboj svit mrkega jutra, se je kot blisk dvignil v naših možganih razburljiv, mrazeč spomin pretekle noči. Grom topov, ožarjena, goreča krajina, preprežena s temnimi sencami... sikanje krogl... mrtvaški vzdih, bolestin vzkliki, razočarani jeki, povelja... »Kristus!... o Marija!... Moja noža!... Kje je saniteta?... O, prokleti hudič!... Kozaki, kozaki!... Polkovnik Fesza!...« vsi ti različni glasovi so se kradli nad zemljo in se izgubljali v bobnečem ozračju. Nad nami in med nami pa je prasketalo in se trgalo in udarjalo brez prestanka. Temu je sledilo naše umikanje v sedanje pozicije; koliko korakov, se ne morem domisliti, toda moralo je biti precej, ker nismo več videli konca gozda in ne goljave, kjer smo bili pred večerom. Umikali smo se v divjem razpoloženju, urno, širokih korakov; zdelo se nam je, da nas nekdo vlačijo za jezike in nam jih trga iz ust, ako se ne požurimo za njim. In nato temna, grozna noč. Videli nismo konca cevi, a vendar smo napeto zrl pred se, nekaj iskali. Napeto je delovalo živčevje; vsak hip smo slutili, da vstaja nekaj iz teme, se nam bliža počasi in oprezno... Vsak

Kristusa snemajo s križa. (Slikal Fra Bartolomeo.)

najneznatnejši šum listja in dračja nas je vznemiril, pridrževali smo sapo in prisluskovali, roke so krčevito stiskale puško, kot bi bile narejene iz železa. Vsak hip smo pozabljali, da so 20 korakov pred nami postavljene straže, in kadar smo zaslišali od tamkaj pritajen šepet ali čisto rahel brlzig piščalke, nas je iznova mrzlično spreletelo. Pri tem pa smo bili popolnoma brezčutni napram bojnemu šumu, ki je prihajal iz dalje.

Ta vtis je trajal le hip, prihodnji trenutek je vsakdo zopet napeto zrl predse v jutranji gozdni mrak. 600 korakov pred nami je bil naznanjen sovražnik in nam je bilo ukazano, da ga moramo pregnati in zopet zavzeti stare postojanke. Prodirali smo. Ležeč v rojni črti smo se previdno in zelo počasi pomikali korak po korak, plazeč se po trebuhu ali skakajoč od drevesa do drevesa in skrivajoč se za debli ali za grmičevjem. Ko smo se ustavili v novi črti, kriti od debel in zemlje, smo se oddahnili, nato smo se zopet pogrnali kakih 15 korakov dalje, včasih še več, kakor je zahteval teren. Šlo je skoro brez poveljevanja, vsak je vedel dobro, kaj mu je storiti; postali smo nekako avtomatični.

Na ta način smo se vedno bolj približevali sovražniku; a od tam ni bilo nikakega znaka; ali tam niso vedeli za našo namero, ali pa so se potajili popolnoma? Približavši se mu za kakih 300 korakov, pa je naenkrat zasičalo nizko nad nami, tenko in zoprno, da je že glas rezal v meso; skorja na deblih je odletavala po tleh, hosta se je lomila, kot bi pikalo po zemlji, grmičevje je završelo. Takrat je sovražnik začel ogenj. Mi mu nismo odgovorili, cilj je bil preveč negotov, čeravno je bilo med drevesi še dokaj širokih jas. Zopet smo prodirali dalje, a zdaj še previdneje kot prej; kakor črvi smo se plazili po zemlji, tiščeč glave navzdol, kot bi hoteli zlesti v tla. Nad nami je žvižgalo, neprenehoma žvižgalo, grozilo... mi pa smo se plazili dalje, grabeč se z rokami za zemljo, korenine in mah. Vedno bliže je prasketalo, vedno gostejša je bila toča svinčenk in mi smo silili naprej v to smer. Kljub izbornemu kritju je tu in tam jeknil kdo v vrsti; poleg mene na levi je zaklical moj korporal; razumel nisem, a ko smo se pomaknili dalje, ga ni bilo več za nami. Nekaj mi je stiskalo možgane in v omotici sem vztrajal dalje, skušal sem se vživeti v položaj in ga vsaj za hip trezno premotriti, toda ni se mi posrečilo. — Na desni poleg sebe sem začul šepet; zdelo se mi je že dolgo, da nekaj slišim, neko klicanje, toda nisem mogel razmišljati, kaj je to. Sedaj sem popolnoma razločno slišal besede:

»Kritje, kritje! Ali je tukaj drevo?...«

To se je ponovilo parkrat z obupnim, prosečim glasom, vedno glasneje. Ozrl sem se, skrit z drevesom, na ono stran. Na goljavi je brez vsakega kritja ležal Dunajčan, zarit v zemljo; bil je v obupnem položaju; vsled vznemirjenja so mu menda odpovedale oči docela, videl je le, kar je z rokami otipal okrog sebe. In zopet šepet, zopet iste besede, samo obupnejše, bolj proseče. Naprej... blazno je streljal sovražnik, hoteč nas ustaviti. Toda venomer so udarjali na moje desno uho tudi oni glasovi polslepega sosedu... Prišel sem se razburjati. — »Prokleti Dunajčan... v tvojih besedah je bojazen, strah; kaj šepeteš?... Molči, če ne, te natakem na bajonet.« Stresel sem se groze, srce se mi je napolnilo z odmevom njegovih besedi... Hvala Bogu, da ga je za-

dela kroglu, sicer bi bil jaz zblaznel groze; naenkrat je jeknil in nato je bil tiho. Šele polagoma sem se zopet umiril.

Takrat smo zapazili pred seboj sovražno infanterijo, kakih 100 korakov pred nami, morda še kaj več. Ustavili smo se, začeli streljati in nato smo streljajoč zopet prodirali. Slutil sem, da se bližam nečemu groznemu, strašnemu, da mi ta slutnja jemlje moč, toda kljub temu sem kobalil dalje, mehnično streljajoč predse. Skušal sem se delati ravnodušnega, a brez uspeha; v možganih so mi fantastično vihrale misli in snovi. Naenkrat sem se domislil, da sem pravzaprav vojskovanje načelno vedno obsojal... Neizmerno roganje se je tedaj vzbudilo v moji duši. Zopet nato sem se spomnil dogodka iz zgodovine, kako sta sovražnika, ko sta prišla skupaj, odložila orožje in pričela svatovski pir; pa sem se le v duši brezumno nasmehnil. — Zdaj bomo najbrž napadli, saj smo že čisto blizu onih. Ha!... Morda me pa prej zadene kroglu in mi ne bo treba... Samo nekoliko je treba dvigniti glavo. A smešno! Še nikoli se nisem tako blazno stiskal k zemlji, kakor ta trenutek.

Medtem smo se res znatno približali sovražniku in tedaj smo naskočili. Kričeč smo se dvignili s tal ter sključeni

Admiral turškega brodovja Sušon (+) s svojim štabom.

drli naprej. Tulili smo pravzaprav strašno, to sem občutil tudi jaz; ako bi bil navzoč kak neudeleženec, bi bil čutil to še groznejše. Šlo bi mu skozi mozeg in kosti. Hoteli smo zastrašiti sovražnika, zato smo vpili kakor brezumni. Gotovo vem, da bi nas razsoden opazovalec smatral za blazne. Do te ure sem mislil, da je napadalni krik izraz poguma, toda zdaj vem, da je vsekakor izraz obupa in blazne vdanosti v usodo. Med dirom se mi je nenadoma vrinila v spomin misel na izkušnjo iz združnega prava. Videl sem se, kako stojim pred komisijo i odgovarjam na postavljena vprašanja. In čudno! Moje misli so se krčevito oprijete te snovi, vztrajale so še, ko sem bil že par korakov pred sovražno bojno črto. Zdaj se mi zdi to neumljivo, toda takrat sem iz tega razpoloženja nevede črpal moč hladnokrvnosti in ravnodušnosti. — Že sem postajal nekako mrzel, neobčutljiv... grozopolne slike so mi zaplesale pred očmi... mahoma, nejasne; čutil sem — ne nič nisem

čutil, ker takrat že nisem bil več človek, ampak neko polblazno, instiktivno bitje. In ta hip so se že zabliskali sovražni noži neposredno pred mojimi očmi, za njimi pa so se nejasno slikali divji, zastrašeni obrazi z izbuljenimi očmi... Strastno sem stisnil orožje v rokah in se pogнал proti njim. Nastavljeni noži so se v hipu povესili, pred menoj je nastala vrzel. Obrnil sem se, iskal žrtve, hlepel po krvi; to hrepenenje je v tem slučaju menda bolest — kaj jaz vem. Suval sem neprenehoma... na vse strani;... kakor skozi meglo sem razločil okrog sebe prepadle obraze, bele, čudno izpremenjene oči, dvignjene, milosti proseče roke... Kakor iz dalje je prihajalo do mene vzdihovanje in vzkrikanje nabodenih ter šepetarje, iz katerega sem razpoznal obupne prošnje po usmiljenju in prizanašanju. To niso bili več človeški glasovi, ki so se semintja krikoma trgali iz ust, prekinjeni in nedovršeni, to so bile zveri, polne groze in presenečenja. — Neki sovražni vojak, ki se je preboden zgrudil pred menoj na kolena, je zavpil presumljivo: »O mati!« Nato se je zopet skušal dvigniti. Toda kakor iz jekla je bilo moje srce; iznova sem navalil nanj in mu prerezal vrat, da je omahnil brez odmeva. Tam je neki smrtno ranjeni tovariš klical ime svoje neveste, v deliriju že.

»Zora, Zora!«... Toda sovražni pešec ga je toliko časa tolkel s kopitom po glavi, da je končno umolknil. Nekateri so klicali Krista, drugi Marijo, nekateri zopet so jecali z nerazumljivimi glasovi, zamirajočimi v smrtnem trepetu. Šum boja je rastel, nas mamil... Kako so pokale kosti, kako je vršela brizgajoča kri, kako nepopisno je bilo hropenje pomandranih, v krvi in penah se valečih, pojemajočih bitij, kako neznošno je šklepetalo križajoče se jeklo. Od vseh strani so bulile vame osteklenele oči; tudi meni se je zdelo, da mi izskočijo vsak hip. In čedalje, tem huje mi je razbijalo v glavi; zdelo se mi je, da se misli napejajo in da hočejo ven, toda nisem vedel, kake in kam.

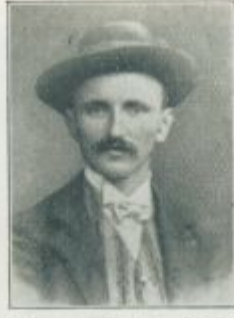
V borbi sem imel nadčloveško moč; dolgo nisem čutil nobene utrujenosti, slednjič pa sta se jeli roki tresti v mišičnem krču, spoznal sem, da prsti popuščajo, da moč pojema. Z zadnjo silo sem sunil še enkrat — kam, nisem gledal; čutil sem, da prebadam nekaj mehkega, mastnega. Zamizal sem ter s težo svojega telesa porinil bajonet do konca... v obraz mi je brizgnil vroč curek in mi docela zalil oči ter na stežaj odprta, sapo loveča usta; pred menoj je vzkriknilo, zahropelo — in nekaj svinčeno težkega se je obesilo na bodalo ter ga pritegnilo k tлом. Brez odpora so se vdale roke. Nekaj neizogibnega sem slutil... pred očmi se mi je zameglilo, v pojavljajoči se omotici sem slišal, da je nekdo tik mene siknil kletev...

Ivan Rozoničnik,
ranjen na sev. bojišču
in umrl na Ogrskem.

Janez Slapničar,
umrl v rezerv. bolniš-
nici v Ljubljani.

Leon Andrejka,
padel na severnem
bojišču.

Alojzij Kšela,
padel na severnem
bojišču.

Ludvik Zavratnik,
padel 15. feb. 1915 v
Karpatih.

Ivan Podboj,
ki je 26. X. 1914. daroval svoje
mlado življenje Bogu za do-
movino.

nato sem izgubil ravnotežje in se zgrudil brez zavesti.

Ko sem se zopet zbudil, mi je sijalo jesensko solnce prav v obraz, ali moje oči niso prenesle njegovih medlih žarkov. Brez moči sem jih iznova zaprl. Takrat sem poleg sebe zaslišal korake in govrico v našem polkovnem jeziku.

»Tudi ta leži tukaj!« je rekel nekdo. »Menda se še giblje? Kam je le dobil?« je pripomnil drugi. Nato se je menda pripognil k meni, zakaj občutil sem neko tipanje. »A, nogo ima prebodeno! Proketo je izgubil krvi!« je končno zamrmralo poleg mene.

Sanitejca sta me pobrala in me odnesla na obvezovališče, kjer me je zdravnik obvezal; bodalo mi je šlo skozi stegno.

† Ivan Rozoničnik

je bil rojen v Šmihelu dne 24. decembra leta 1894. Služil je pri 87. pešpolku in je

odšel 1. januarja na severno bojišče, kjer je bil dne 28. januarja težko ranjen. Umrl je vsled ran in pljučnega vnetja dne 9. februarja 1915. v Egerju na Ogrskem. Bodi mu lahka tuja zemlja!

† Anton Vejngerli

se je rodil leta 1880. v Kraljevcih pri Sv. Juriju ob Ščavnici na Spodnjem Štajerskem. Padel je na severnem bojišču. Bil je poročen in zapušča štiri nedorasle otroke. Vzorno je skrbel za družino, pozimi pridno delal v svoji čevljarski obrti, poleti v tujini pri opeki. Bridke so solze ljube žene in otrok, ki jih je neizmerno ljubil. Tudi njegovi ubogi starši in sosedje, ki so ga vsi spoštovali, ga ne morejo pozabiti. Njegov brat Alojzij je sedaj v ruskem ujetništvu.

† Alojzij Kšela

se je rodil meseca julija leta 1885. v Moravcih, župnija Mala nedelja, Spodnje Štajersko. Poročil se je šele lani s kmečko hčerko Nežo Holc, s katero je živel v miru, ljubezni in zadovoljnosti. Po mobilizaciji je moral na severno bojišče, kjer ga je

ruska krogla zadela v nogo. Umrl je v neki bolnišnici v Galiciji vsled kolere. — Bil je spoštovan od vseh občanov. Razen žene Nežike, ki noče verjeti, da ga ni več, žalujejo za njim starši in njegov sinček, star šele štiri mesece. Sveti mu večna luč!

† Kristijan Mežnar

doma iz vasi Loze, okraj Ilirska Bistrica, je padel na severnem bojišču. Dne 26. avgusta je vstopil v 97. pešpolk in je odrinil na sever. Bil je zadet v levo ramo in je še isti dan pod milim nebom zatisnil oči. Ko smo zvedeli žalostno novico in slišali mili glas zvonov, ki so oznanjali njegovo smrt, so marsikomu stopile solze v oči. Pokojni je bil sin premožnih staršev in je izhajal iz poštene družine, kakršnih je malo. Doma zapušča starše, ženo in enoletno hčerko Zorko, brat France pa se bojuje že od začetka vojske. Ko se je rajni Kristijan poslavljal od svojih dragih, jih je krčevito objemal in jim rekel: »Slutnja mi pravi, da se tukaj ne bomo več objemali in pozdravljali. Upam, da se snidemo na lepšem kraju!« Slutnja se ti je

Anton Markelj,
umrl v Boh. Beli.

Anton Vejngerli,
padel na sev. bojišču.

Alojzij Vilfan,
padel na sev. bojišču.

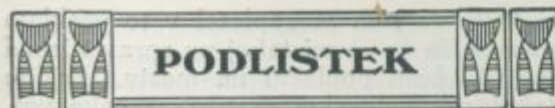
Anton Kalan,
padel na sev. bojišču.

Kristijan Mežnar,
padel na sev. bojišču.

Ivan Rajžar,
padel na sev. bojišču.

Lepa Blanka.

Roman. Napisal P. Zacccone. — Prevel Josip Medic.
(Dalje.)

XIX. Pomoč.

Leon je, kakor rečeno, planil k mozem, ki so nesli na rokah mrtvo truplo Armande.

»Prokleti morilci!« je vzkliknil nesrečni mladenič. »To dejanje Vam poplačam!«

»Tem slabše zanj,« je dejal Everard. »Nož v roke in glejte, da mi spravite s poti tega človeka, ki mi je vedno pod nagomi.«

Ukaz se je takoj izvršil. Na mah so se odprli štirje noži in so zamahnili nad Leonovimi prsi. Toda v trenutku, ko bi imeli udariti, se je vrgla Blanka med morilce in Leona in pokrila mladeniča s svojim telesom.

»Odnehajte!« je vzkliknila. Potem se je obrnila k Everardu: »Ali boste dovolili, oče, da me ti ljudje zabodejo?« je rekla s trdnim glasom. Balkam, ki nikakor ni mogel razumeti tega prizora, je nestrpno in jezno udaril z nogo ob tla. Pograbil jo je trdo za roke in jo odtrgal od Leona.

Toda takoj nato se je začel v veliko začudenje gospoda Balkama nov boj, ki se je končal s tem, da je Balkam naenkrat občutil močno roko na vratu in da je dobil strašen udarec v prsi, tako da je omahnil na tla.

»Kaj to pomeni?« je vprašal Balkam jezno, ko je zopet vstal.

»To pomeni, da če se še enkrat dotaknete te deklice, ne pridete več živi iz mojih rok,« je odgovoril Everard.

»Kaj niste mar slišali, da nam ta človek,« je dejal Balkam, kažoč na Leona, »grozi, da nas ovadi?«

»Ž njim bom že jaz opravil,« je rekel Everard.

Po teh besedah se je obrnil k Leonu, toda Blanka se mu je obesila polna groze

okrog vratu. Everard se je je skušal nežno oprostiti in je dejal Leonu:

»Mali, prej si izgovoril zelo nespartmetno besedo; upam, da nisi mislil resno?«

»Popolnoma resno,« je odgovoril Leon.

»Ali nas hočeš ovaditi?«

»To je moja dolžnost, ki jo bom še nocoj izvršil.«

»Vedi, da jaz to lahko z enim samim udarcem noža preprečim,« je dejal Everard z grozečo kretnjo.

»In jaz lahko razodenem Blanki vso resnico, Everard. Varujte se!«

Everard je besno kriknil. V naslednjem trenutku se je že zableščal nož v njegovi roki, toda zopet je bila Blanka, ki ga je zadržala.

»Oče, ah, oče!« je klicala prestrašena deklica, »nikar ne prelivajte krvi po nepotrebem!«

»Po nepotrebem? Ali mar nisi slišala, kaj je rekel.«

»Grozil Vam je, da mi pove resnico. Toda to resnico sem jaz že sama uganila.«

»Blanka!«

22. diviz. pekarna, med moštvo Franc Tesar (X) z Glinca pri Viču. Pekarna stoji vedno par kilometrov zadaj za strelno črto; od tukaj se potem vozi kruh bojujočim se četam.

uresničila, dragi Kristijan! Sladko snivaj tam v tujini, nam pa daj Bog srečno svidenje s teboj nad zvezdami!

† Valentin Boh.

Eden izmed prvih junakov, ki so padli kot žrtev krvave svetovne vojne, je bil Valentin Boh, posestnik v Podpeči pri Preserjem. Rojen je bil dne 9. oktobra l. 1888. Vojake je služil pri 27. domobranskem pešpolku. Ko je slekel vojaško sukno, je prevzel očetovo posestvo in se kmalu nato oženil. Bil je zvest mož svoji ženi, s katero pa niti leto dni ni živel v sreči. Padel je na severnem bojišču, zadet od ruskega šrapnela pravno na svoj rojstni dan, 9. oktobra 1914., ko je bil star 26 let.

Valentin Boh, padel na sev. bojišču.

Janez Zemlič, umrl na sev. bojišču.

V bitki pri Grodeku je bila končana njegova zadnja bolečina.

Zapušča ženo in hčerko, ki je bila rojena po njegovem odhodu na bojno polje in ne bo nikdar poznala svojega očeta, niti ne bo vedela za njegov grob.

† Ludovik Zavratnik

je služil pri lovskem bataljonu št. 20. in je padel v Karpatih dne 19. februarja leta 1915.

Rojen je bil dne 11. avgusta l. 1889. v Mekotnjaku pri Ljutomeru na Štajerskem. Bil je priden mladenič in nada svojega očeta in sestre Francike. Namerjal je po preteku vojske prevzeti posestvo ter rešiti očeta in sestro težkega bremena. Blag mu spomin in miren počitek v tuji zemljici!

† Alojz Vilfan

je padel 23. februarja 1915. v Galiciji. Bil je prav priden mladenič. Podpiral je svojo mater. Leta 1914. je prodal slabo bajto in si kupil novo, lično hišico. Bil je prvokrat ranjen; drugi pot ga je zadela krogla in ga usmrtila. Mati in dve sestri žalujejo po njem.

† Anton Markelj.

Umrl je na Bohinjski Beli dne 8. marca t. l. cerkovnik Anton Markelj. Bil je črno-

vojniki, udeležil se je 17 bitk v Galiciji, kjer je bil ranjen v roko. Pozneje je obolel; zdravil se je v Przemislu, na Moravskem in v Ljubljani, odkoder je prišel meseca februarja domov ves bolan, ter je nato umrl vsled prestanih naporov. Zapušča vdovo in deset popolnoma nepreskrbljenih otrok, od katerih je najstarejši otrok v 16. letu. Blag mu spomin!

Pokojnik je bil vseskozi dober in prijazen do vsakogar ter priljubljen pri vseh ljudeh. Kako priljubljen je bil, nam priča njegov pogreb, ki se je vršil 11. marca. Skoro vsi farani so se ga udeležili, ne samo iz bližnje, temuč tudi iz daljne okolice. Poleg tega so se udeležili pogreba tudi vsi tukajšnji črnovojniki, kateri so oddali kot zadnjo čast rajnemu vojaku salvo. Bohinjska Bela ni videla še takega pogreba. Poleg tega so nabrali tukajšnji črnovojniki za toliko prizadeto družino 52 K, mizarški mojster Josip Torkar iz Ribnega pa je daroval lepo krsto.

Počivaj mirno, dragi prijatelj Tonej, v zemlji domači!

† Janez Zemlič.

Rajni se je rodil l. 1890. v Kraljevcih pri Sv. Juriju ob Ščavnici na Štajerskem. Ko je izstopil iz ljudske šole, si je šel v tujino služiti kruha in si je s pridnostjo prihranil precej denarja; rad je podpiral tudi svoje starše. Z veseljem je odšel k vojakom, z veseljem tudi na bojno polje, kjer se je hrabro bojeval, dokler ga ni zadela sovražna krogla. Po težkih mukah je umrl na Rusko-Poljskem. Zapušča starše in štiri brate, od katerih sta dva na bojišču. Janez, bodi ti počitek sladak!

Jože Mavtingar, umrl v Ljubljani vsled ran dobljenih na severn. bojišču

Deset. Janez Šarc, iz Breznice na Gorenjskem, padel na severnem bojišču.

»Nocoj so se mi oči odprle in zdi se mi, da mi je sedaj marsikaj jasno, česar prej nisem mogla razumeti. Spomnite se samo na pokopališče obsojencev!«

»Nesrečnica!«

»Da, nesrečna sem zares,« je odgovorila Blanka in je vztrepotala, »zelo nesrečna, kajti sedaj me je groza same sebe.«

Bila je tako pobita in žalostna, kakršne je ni Everard še nikoli videl. Vendar pa se je kmalu zopet zbrala, se ozrla po možeh, ki so stali okrog nje, in stopila k Leonu.

»Gospod,« je rekla s trepetajočim glasom, »iz vsega srca se Vam moram zahvaliti. Dobro ste vedeli, da sem ničvredna stvar, in vendar ste mi vedno kazali tako odkritosrčno in iskreno vdanost, katero morem šele zdaj prav ceniti.«

»Ah, jaz Vam ostanem tudi poslej ves vdan, Blanka!« je vzkliknil Leon in ji stisnil roko.

»Ne, ne!« je odgovorila deklica in je dušila solze, ki so ji silile v oči, »sedaj se vidimo zadnjikrat. Toda preden se posloviva, moram izpolniti neko dolžnost.«

»Kako dolžnost, Blanka?« je vprašal Leon začuden.

Blanka se je obrnila k Everardu.

»Oče,« je rekla s trdnim, skoro ukažujočim glasom, »odslovite takoj te možel!«

»Odslovim najjih?« je zajeceljal Everard.

»To je potrebno.«

»Kaj vendar hočeš? Kaj namerjaš?«

»O tem bomo govorili pozneje, sedaj hočem samo, da ti ljudje odidejo, kajti sicer pojdem sama in me ne boste nikoli več videli.«

»Blanka!« je vzkliknil Everard bolno.

Blanka ni odgovorila... in Everard je v negotovosti in razburjenju premišljeval nekaj trenutkov, kaj naj stori.

Slednjič je stopil korak bliže proti svojim pomočnikom.

»No, ali ste slišali?« jim je dejal osorno. »Kaj še delate tam?«

»Čakamo,« sta odgovorila oče Golin in Filip.

»In pa,« je pristavil Balkam, »vedite, da še nismo popolnoma končali.«

»O, ti! Ti mi nikar ne sitnari več!« je zavpil Everard ves besen nad njim. »Ti

si kriv, da sem se zapletel v to proketo dejanje, in če se mi takoj ne spraviš izpod nog, te bom poplačal na mestu. Pojdite takoj, pri Tulonskih vratih vas čaka voz, ki vas v nekaj urah prepelje preko meje. Torej — srečno pot!«

»In ti,« je dejal Golin, »ali ti ne pojdeš z nami?«

»Jaz...« je odgovoril Everard, »jaz se bom domenil z gospodično Blanko, kako in kaj.«

»Ali je to tvoja zadnja beseda?«

Everard jim je ukazajoče pokazal na vrata vrta in razbojnikji so se počasi oddaljili, čeprav neradi, s tega mesta, kjer so puščali tovariša, v katerem so vedno videli svojega načelnika in poglavarja.

»Ali si sedaj zadovoljna?« je dejal Everard Blanki, mignivši proti ljudem, ki so odhajali.

»Še veliko dela nas čaka,« je odgovorila nesrečna mladenka.

»Kaj še neki?«

»Najprej bo treba prenesti gospodično Lanson v tistole hišo; kaj nam je potem še storiti, nam bo povedal gospod Leon.«

Družina Hlede iz Sv. Florjana pri Gorici, ki je poslala 4 sinove v vojsko.

Slovenski topničarji pričakujejo Rusov na snežni planini.

† Ivan Podboj.

Krščanski družini št. Podboja, na Adamovem pri Velikih Laščah, je padel v boju za domovino že drugi, zadnji sin, Ivan. Doma v gostilni, bodoči gospodar lepe domačije, postaven fant, je bil pokojni Ivan izredno ponižen in delaven mladenič, vnet in požrtvovalen Orel ter zgleden član Marijine družbe. V marsikaterem oziru je bil najboljši fant v fari, ponos in up svojih dobrih staršev. Naj bo v tolažbo bridko zadetim domačim izrek božje Modrosti: »Odvzel je (Bog) pravičnega, da ne bi hudobija izpremenila njegovega obličja.« Čast njegovemu spominu, pokoj njegovi duši!

† Ivan Rajžar.

Dne 18. oktobra je padel na severnem bojišču junaške smrti Ivan Rajžar iz Mavčič pri Kranju. Rojen je bil leta 1885. ter je služil pri domobranskem pešpolku št. 27. v Tolminu na Goriškem. Pokojni je bil podnačelnik gasilnega društva, edini sin posestnika in edini up svojega že priletnega očeta, zelo priden in marljiv pri gospodarstvu ter splošno spoštovan in priljubljen mladenič. Ko je bil meseca avgusta zopet poklican k vojakom, je šel z veseljem v bojne vrste za domovino, poslovivši se od vseh domačih. Upal je, da se kmalu vrne zdrav in vesel v svoj domači kraj, a mu je nemila smrt prekrizala

načrt. Ob prebridki izgubi žalujejo vsi sovaščani, posebno sestri in neutolažljivi oče. Bodi mu lahka daljna gališka zemljica in ohranjen časten spomin!

† Leon Andrejka.

V bitki pri Grodeku na Malega Šmarna dan 1914., ki je zahtevala od slovenskih polkov toliko smrtnih žrtev, je bil nevarno ranjen tudi poddesetnik 17. pešpolka v rezervi, Leon Andrejka, posestnik na Vrhovljah v brdskem okraju na Kranjskem.

Krogla iz ruskega šrapnela ga je zadela, ležečega v strelski vrsti, na desni rami in mu prodrila v hrbtenico. Vsled te rane je pokojnik izdihnil svojo junaško dušo dne 23. septembra 1914. v Rudolfovi bolnišnici na Dunaju, zapustivši v domovini vdovo in pet nedoraslih otrok.

Bil je pokopan na dunajskem centralnem pokopališču, kjer leži z drugimi junaki vred na posebnem oddelku, ki ga je dunajsko mesto posvetilo tam umrlim junakom.

† Anton Kalan.

Dne 7. marca t. l. nam je došla tužna vest, da je padel dne 15. decembra na severnem bojišču junaške smrti za domovino desetnik Anton Kalan iz Mavčič pri Kranju. Pokojni je služil drugo leto pri 27. domobranskem pešpolku v Bovcu na Goriškem. Rojen je bil l. 1892. Ko je odhajal k vojakom, je šel z veseljem, ker

ga je zelo veselila vojaška suknja, in je vestno izpolnjeval svojo službo. Bil je splošno priljubljen pri svojih višjih. Doma ga težko pogrešajo pri delu, katerega je imel v izobilju. Bil je zelo priden, spoštovan pri vseh, kdor ga je poznal. Posebno se je odlikoval kot cerkveni pevec s svojim gromovitim basom.

Zapušča dva brata, ki sta v vojaških suknjah, in doma žalujočo mater, sestro in brata. Ko je odhajal na bojno polje, je bil zelo vesel v nadi, da se kmalu vrne zdrav in vesel z bojišča. Toda neizprosna smrt mu je pretrgala nit življenja po štiriinpolmesečnem bivanju v bojnih vrstah v Galiciji. Počivaj sladko, dragi Anton, v hladni gališki zemljici in izprosi, da se kmalu veselo snidemo nad zvezdami!

† Poddesetnik Janez Slapničar

rojen dne 21. novembra 1892. v Starem trgu pri Višnji gori, je služil aktivno pri 7. poljskotopničarskem polku. Odlikovan je bil s srebrno hrabrostno svetinjo z vojno dekoracijo. Izdihnil je svojo blago dušo v rezervni bolnišnici 27. pešpolka v Ljubljani 21. decembra 1914. v najlepših svojih letih vsled notranjih poškodb in boleznih, ki jo je dobil na severnem bojišču.

Bil je vzor mladeniča, trezen in varčen, zelo je priljubljen povsod, kjer je služil. Iskreno je ljubil svojo mater. Ko je zvon naznanil, da ga ni več med živimi, je vsak

Everard je povsod glavo in je vzel na svoje močne roke telo gospodične Armande; nekaj minut pozneje jo je nežno položil na posteljo, ob kateri sta Leon in Blanka klečala v tihi žalosti.

»Mrtval« je ihtel Leon, nežno poljubujoč mrzle roke mladenke.

»Morda bi vendarle bilo dobro, če pokličemo zdravnika, da jo pogleda. Če hočete, pojde moj oče v Tulon.«

»Nisem si Vas upal prositi... pa če je Everard pripravljen...«

Blanka je pogledala svojega očeta in medtem, ko se je Everard pripravljala, da ustreže njeni želji in odide po zdravnika, so se vrata odprla in v sobo je vstopila Volkulja.

»Kam greš?« je dejala Everardu.

»V Tulon.«

»Čemu? Kaj hočeš tam?«

»Grem iskat zdravnika za gdč. Lanson.«

»To ni potrebno.«

»Zakaj?«

Volkulja se je ironično nasmehnila.

»Ali se mar že kesaš, da si jo umoril?« mu je rekla tiho.

»Molči! Molči!«

»Kaj ti je? Kaj se razburjaš?«

»Blanka vé vse.«

»Glej, glej, ali mar ona ukazuje?«

»Da, ona, ona ukazuje, kakor ima pravico, ker hočem jaz tako.«

»Torej hočeš tudi, da tvoja hči umrje od ljubezni in ljubosumnosti?«

»Ne govori tega!«

Volkulja je skomizgnila z ramami.

»Sedaj vidim popolnoma jasno, da sem med Vami vsemi jaz edina ohranila mirno kri in da sem prav ravnala, ko nisem preveč hitela.«

»Kaj hočeš s tem reči?«

»Poslušaj pa boš razumell!«

Pri teh besedah je stopila k postelji, na kateri je ležalo mrtvaško blede, mrzlo in trdo telo gospodične Armande.

XX. Od mrtvih vstala.

»Ko si mi davi,« je govorila Volkulja, »pripovedoval, kaj ti predlaga ta Anglež in kake naklepe snuje, sem začela o tej stvari malo globlje razmišljati.«

»No, in kaj si sklenila v svojem pre-mišljevanju?« je vprašal Everard.

»Prišlo mi je nekaj čudnega na um...«

»Ne trati časa! Na dan z besedo!«

»Dejala sem si, da je od Armandinega življenja odvisno velikansko premoženje; in kakor se z največjo radodarnostjo, sem si rekla, dajejo milijoni za to, da Armanda izgine, tako je morda kdo, ki bi dal še več, da ostane živa in zdrava...«

»O, kako si umna, Volkulja!« je vzkliknil Everard. »To je krasna misel!«

»Kajne, da ni preveč nespametna!« je dejala Volkulja in se je samoljubno nasmehnila.

»In kaj si potem storila?«

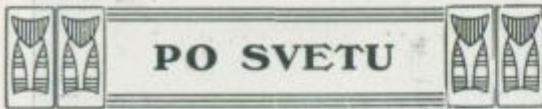
»Gospod Balkam mi je naročil,« je nadaljevala Volkulja, »naj pripravim strup. Lahko je bilo dati namesto strupa tako tekočino, ki deluje navidez prav tako kakor strup in ki vendar človeka ne umori; takega zastrupljenca se da še oživiti.«

»In si to storila?« je dejal Everard.

»Ali mar nisem prav storila?«

»Toda potemtakem...« je vzkliknil Leon, »Armanda ni mrtva!«

ki ga je poznal, žalostno rekel: »Kako ga je bilo škoda!« Za njim žalujejo mati vdova, dva brata (starejši je pri tremskih voznikih na južnem bojišču) in dve sestri. Materi daj Bog tolažbe, ti pa, dragi Janez, počivaj v miru! Naj ti sveti večna luč, na svidenje nad zvezdami!

Svetovna vojska.

Najznamenitejši dogodek zadnjega časa je pač padec trdnjave Pžemišla. Skoro pet mesecev so ga Rusi oblegali in slednjič se je moral vdati, ne premagan od orožja, marveč izstradan.

Usoda Pžemišla je bila v kratkem ta:

Ko so se naše armade po bitki pri Grodeku, umaknile proti zahodu, je dobila trdnjava nalogo, da zadržuje okrog sebe del ruskih čet. Trdnjavo je obkrožila armada bivšega bolgarskega generala Radka Dimitrijeva, ki jo je hotel zavzeti z naskokom. Pri naskokih na trdnjavo so Rusi žrtvovali velikanske množine streliva in, kar je še huje: okrog zuna-

njih pasov utrdbe je obležalo do 70.000 mrtvih Rusov. Medtem, ko so Rusi naskakovali Pžemišl, so naše čete prodirale v Galiciji od zahoda proti vzhodu in kmalu so se morali Rusi umakniti tudi izpred trdnjave. Dne 10. oktobra je bil Pžemišl prost. Razvili so se veliki boji ob Sanu v Galiciji in ob Visli, ki so se končali s tem, da je bila nemška in naša armada zopet potisnjena proti zahodu. Zopet so ruske čete poplavlile Galicijo in dne 9. novembra je bil Pžemišl že zopet kakor samotni otoček v ruskem morju. Dne 12. novembra so začeli Rusi trdnjavo obstreljevati, vendar pa je bilo drugo obleganje mnogo mirnejše od prvega; Rusi niso hoteli žrtvovati toliko mož kot prvič in so upali, da lakota prisili oblegance k predaji. Naše čete v trdnjavi so štejele kakih 50.000 mož, Rusov, ki so ležali okrog nje, je bilo do 150.000 mož. Med obleganjem so naše čete večkrat udrle iz trdnjave, poiskale sovražnika in se po kratkih bojih zopet umaknile za utrjene pasove. Medtem pa je lakota vedno bolj in bolj pritiskala. Poveljnik Pžemišla Kusmanek je videl, kako se mu zaloge kljub največji varčnosti od dne do dne krčijo. Ko je preostalo živil le še za

tri dni, je zadnjikrat udrl iz trdnjave, se po boju zopet vrnil s četami, uničil zaloge streliva in orožje ter Pžemišl slednjič dne 22. marca izročil sovražniku. Obkoljene čete so do zadnjega vršile svojo dolžnost, trdnjava je častno padla.

Padec Pžemišla se pozna tudi na karpatski fronti. Rusi so tam mogli okrepiti svoje armade in so začeli še bolj ljuto napadati nego doslej. Razvila se je velikanska bitka, katera je najhujša pri Dukli, Užoku in Lupkovu. Kako dolgo bo trajala in kako se bo končala, je sedaj še negotovo.

Na Rusko-Poljskem se nadaljujejo vroči boji med Rusi in Nemci v bližini Prašniša; odločitve ni. Mesto Memel, katero so bili Rusi že zasedli, so morali zopet odstopiti Nemcem.

Obstreljevanje Dardanel Angleži in Francozi kljub znatnim izgubam, ki so zadele njih brodovje, več ali manj uspešno nadaljujejo. Zavezniki so baje izjavili, da od svoje namere — osvojitve Carigrada — ne odstopijo, naj se jim potopi še toliko ladij.

Na zahodnem bojišču odbijajo Nemci doslej uspešno napade francosko-angleških čet.

Slovenski vojaki na bojnem polju med počitkom.

Zidani most. Rezervna bolnišnica in člani Rdečega križa v Zidanem mostu. 1. Ga. dr. Habianitsch; 2. Ga. naduč. Meško; 3. Gdč. Skamen; 4. Gdč. Steiner; 5. Gdč. Mara Sulčič; 6. G. dr. Habianitsch, predsednik Rdečega križa; 7. G. dr. Hudelist; 8. G. župnik Kolenc; 9. G. ing. Žižka; 10. G. naduč. Meško.

»Ne, temuč je samo v globokem spanju.«

»Pravični Bog — ali je mogoče?«

Volkulja je iztegnila roko proti postelji, kjer je ležala deklica.

»Poglejte,« je dejala z mirnim glasom, »tam leži, nepremična in brez diha; oči so ji zaprte, lica blede — živa podoba smrti; saj ste sami mislili, da je mrtva!«

»Armanda! Armanda!« je jecljal Leon.

»Toda ali ne vidite, kako pod nežno, prozorno kožo lahko kroži kri? Če prislonite uho k njenim ustnicam, se boste prepričali, da še vedno diha, četudi komaj zaznavno.«

»Ah, ta sreča me bo umorila!«

»Počakajte še nekaj trenutkov,« je nadaljevala Volkulja. »Če se ne motim, stopa kri počasi v lica; prsi se ji lahko dvigajo; položite ji, gospod, roko na srce in poslušajte!«

Leon je molče ubogal; približal se je Armandi, se trepetajoč sklonil nad mladenko in ji položil tresočo se roko na srce.

Toda komaj se je dotaknil tega telesa, ki je še pred kratkim bilo mrzlo in mrtvo,

se je zopet vzravnaval in kriknil z glasom, polnim strahu in obenem radosti:

»Srce ji bije! Ona živi!« je vzkliknil ves iz sebe od veselja. Kakor brezumen se je potem obrnil k Blanki in ji dejal:

»O, Vi, samo Vi ste jo rešili! Blanka, ljubim Vas za to dejanje in se Vam iz vsega srca zahvaljujem!«

Medtem ko so se vršili v samotni hiši ti dogodki, so se Everardovi pomočniki v družbi gospoda Balkama oddaljili in so sedaj samo želeli, da pridejo do voza, ki jih je čakal in ki jih je imel pripeljati do italijanske meje in jih rešiti zasledovanja.

Gospod Balkam je šel za njimi tih in molčeč, a je lovil vsako besedo, ki so jo izgovorili v svoji slabi volji.

Ko so se bližali mestnim vratom, se je naš Anglež naenkrat ustavil in je svoje tovariše poprosil, naj za trenutek obstanejo in ga poslušajo.

Razbojniki so ga hitro obstopili.

»Prijatelji,« jim je tedaj rekel gospod Balkam, »čeprav sem vas šele nocoj spoznal, vas vendar že cenim in upam, da se bomo lahko sporazumeli.«

»O čem govorite?« je vprašal Filip.

»Poglejte, prijatelji moji, sklenili ste, da greste v Italijo, kjer boste le s težavo nadaljevali svojo obrt, ker tam ne poznate krajev, ljudi in jezika.«

»Treba je pač priti na varno.«

»Res, toda jaz bi vam predlagal nekaj drugega, boljšega.«

»Le hitro! Pri nas nismo vajeni dolgih posvetovanj!«

»Pristavljam še, da sem v stanu prisiliti vas, da storite, kar želim, če bi se slučajno branili.«

Razbojniki so se sumljivo spogledali.

»Govoril bom kratko,« je dejal Balkam. »Prišel sem iz Londona v Pariz za neko gospo, katere vi niste poznali in ki se je klicala gospa Kuran. Imel sem nesrečo; ko sem prišel v njen hotel, so mi povedali, da je izginila. Začel sem jo seveda slediti in pretaknil vse kote, da jo najdem. Slednjič sem dognal, da so jo zvalili v razbojniško zasedo, jo tam zadušili, spravili v zaboj in poslali po železnici v Fontenbló.«

(Dalje.)

Med Seretom in Prutom.

Med višavami srednje Bukovine, ki so samo nadaljevanje karpatskega gorovja, tam, kjer se Huculi, rusinski bukovinski hribovci, v brezkončnih gozdovih borno in siromašno preživljajo z drvarjenjem, tam izvira v več majhnih potokih srebrnočisti Seret. Visoke, s smrekami obrasle gore stiskajo njegovo dolino od obeh strani, tako, da si cesta le s težavo najde poti ob njegovi strugi. Vendar so med Mezibrodci in Berhometom speljali tudi železniški tir, ki se tesno oklepa ceste. Za Berhometom zapusti reka svojo severno smer ter se v loku zavije proti severovzhodu proti mogočnemu močvirju, kjer se menjava trstje, bičevje in mehko barje z obdelanimi polji, masnimi travniki in pašniki; tu pasejo pastirčki svoje majhne čede. Mogočne gore, ki spremljajo Seret, v njegovem gornjem teku, se počasi znižujejo in postajajo gričevje, polno brazd in razpok, po katerih hite ob času povodnji nagli potoki. Obenem je na obeh straneh reke vedno več cvetočih vasi, katerim se pozna, da so bogate živine in rodovitne zemlje.

Potem ko je Seret sprejel pri Sučaveni od desne mlajšega brata, Malí Seret, ki prihaja iz visoke Petruške, se bočijo preko njegove doline loki železniške proge Černovice-Jasi. Potem se reka med močvirji, barji in pašniki zavije proti jugovzhodu. Še nekaj kilometrov in je dosegla največjo naselbino, kar jih je v njeni dolini, mesto Seret. To je najstarejše mesto v Bukovini, njege ime izvajajo nekateri od Hunov, medtem ko drugi pravijo, da je rusinskega izvora; neka rusinska pravljica namreč pripoveduje, da je nastalo mesto v sredi velikega gozda in da je vsled tega dobilo ime od besede sredina (sredina). Mesto ima bogato zgodovinsko preteklost; videlo je pohode Gotov in Hunov, Mažarov, Kumanov in Mongolov. Seret ima okrog 8000 prebivalcev. Lične hiše se počasi dvigajo iz doline, skozi katero teče reka Seret v nešteti ovinkih proti bližnji rumunski meji, tvoreč nešteto rokavov in otočičev.

Pred kakimi 30 leti je bil Seret cvetoče trgovsko mesto, ki je zelo živahno kupčevalo s sosednjo Rumunijo. Kasneje so se zgradile železnice in te na meji niso bile speljane v smeri struge reke Seret, vsled česar je mesto, ki je slovelo po svojih konjskih semnjih, izgubilo svoj pomen.

Nemški vojaki prenašajo ranjenega Avstrijca.

Vojaški signali na daljavo. Slika nam kaže avstrijsko signalno konjeniško patroljo, ki s pomočjo svetlobnega reflektorja govori oddaljenim četam. V ozadju stoji vojak z aparatom; če pritisne na gumb, se vžge električna luč; kadar odneha, luč ugasne. Pred aparatom je daljnogled, s katerim opazujejo signale od nasprotne strani ter gibanje sovražnika. Na levi vidimo tudi vojaka, ki poslana signale zapisuje.

Severno od Sereta, proti Prutu, se razteza gozdnato gričevje, ki je visoko povprečno kakih 300 m. Skoro neopazno se dvigne iz travnikov in močvirij doline; to gričevje je polno globokih zarez in romantičnih sotesk. Pokrajina, ki postaja vedno bolj živahna in raznolična ter je prerezana z eno samo železnico in z malo gozdnimi poti, doseže svojo najvišjo vzpetost v 559 m visoki gori Cecina; potem se strmo spušča v dolino Pruta in njegovega pritoka Čeremoša. Zato se nudi popotniku, ki pri Orošenih prekorači gališko mejo in se obrne navzdol proti dolini Pruta, nenavaden prizor: na levi vidi obširno, le semintja malo valovito planjavo, ki je poleti polna koruze, pšenice, rži in ovsa; na desni pa se dviga pred njim naravnost iz reke ono gričevje, ki je včasih, kakor na primer Cesarski laz, Pojenica ali Deal Drakulni, do 400 metrov visoko. Tako nas spremljajo, če potujemo po dolini, hribi, gozdovi in travniki, mest je le malo videti v stranskih dolinah.

Ta pokrajina je le malo obljudena. Najvišji vrh gričevja med Seretom in Prutom je že omenjena Cecina, ki je že pred petdesetimi leti nosila razvaline starega gradu, ki se omenja v zgodovini že leta 1456. Zidarji in pastirčki so raznesli stalo kamenje, tako da je danes videti le še malo žalostnih preostankov nekdanjega gradu. Z vrha te gore je krasen razgled. Na jugu in zahodu se širijo prav do doline Sereta tihi, temni gozdovi, medtem ko se na severu razgrne pred nami najlepša pokrajina prutske doline; po železniškem nasipu hrope

»železna kobila«, kakor imenujejo domačini lokomotivo, s svojim dolgim spremstvom, naokrog leže prijazna selišča, obdana s travniki in gozdnatimi grički. Pod našimi nogami pa se vije široki Prut s peščenimi nasipinami in gostim grmičjem. Če sledimo njegovemu teku proti vzhodu, potem zagledamo v daljavi srce Bukovine, deželno glavno mesto Černovice, z mnogimi cerkvami, hišami in stolpi.

Taka je dežela, ki so jo močili naši vrlji vojaki s svojo krvjo.

Murmanska obala.¹

(Sestavil V. Sarabon.)

Pred kratkim je umrl grof Witte, eden prvih ruskih državnikov. Vse je videl, na vse je pazil. Vedel je, da ima Rusija edini prost dostop do morja gori na skrajnem severu, ob murmanski obali. Že pred dvajsetimi leti se je zavzemal za idejo železniške zveze tja gori. Sedaj pa čitamo v raznih listih, da je ruski ministrski svet dovolil 3.600.000 rubljev, da se izvršijo najpotrebnejša predela za železnico tjakaj. Če se peljemo od Petrograda na sever, moramo vlak zapustiti že v Petrozavodsku ob Oneškem jezeru. Od tu do Sorockaje ob Belem morju delajo novo železnico že od jeseni sem; treba torej dokončati še zadnji kosček od Sorockaje do murmanske obale.

S tem izrazom zaznamujemo severno obalo polotoka Kola, od rtiča Sveti nos do norveške meje. Zalivski tok pošilja svojo toplo vodo do sem, morje nikdar ne zamrzne, dočim je zaprto Belo morje, četudi veliko bolj južno, nego murmanska obala, zamrznjeno 5—6 mesecev.

Breg je zelo strm, skoro navpične skalne stene, višina 100 do 300 m. Veliko je zajed, brzotekoče reke padajo v slapovih vanje. Kjer je kaj ravnega sveta, tam se razprostirajo tundre, nizko grmičje, slabotna trava. Globina morja je takoj ob obali že 90 m, dalje 250 do 400 m. Pečin in sipin ni. Plima naraste na 5 m.

¹ Geographische Zeitschrift in Petermanns Mitteilungen, ta dva pa po Ruskem Invalidu in Sidensnerovem popisu murmanske obale.

Artillerijsko opazovališče. Častniki opazujejo z visokega stališča učinek naših baterij.

Vsled zalivskega toka ni podnebje posebno ostro, živo srebro pade na 15°C pod ničlo, v notranjščini seveda več. Tudi poletje je ugodno, maksimum do 27°C . Splošno se pa seveda pozna severna lega, tudi junija včasih še sneži, majnika pade srebro včasih na 12°C , reke zamrznejo že oktobra in so zamrznjene do maja itd. Morje pa tudi v zajedah ne zamrzne, kvečjemu da čisto v notranjščini fjordov nastane prav tenak obrežni led. Spomladi in jeseni leži gosta megla, ne vidi se niti sto metrov daleč. Vetrovi se zelo menjajo in so jako močni, le malokdaj je ozračje mirno.

Prvi prebivalci obale so bili Laponci, sledili so Finci, Norvežani in Rusi. Fince in Norvežane so začeli iz političnih razlogov preganjati, Rusom so pa dovolili vsakovrstne pravice, oproščenje vojaške službe, vseh davkov, posojila itd. Kljub temu pa cela obala nima več stalnih naseljenikov kot 3000, od teh komaj četrtino Rusov.

Središče uprave in političnega življenja je bilo prej mestece Kola, globoko notri ob koncu istoimenskega fjorda, oddaljeno od vnanje obali okoli 55 km. Zanimivost je samostan Pečenga ob norveški meji; petdeset pridnih menihov stanuje v njem, šolo imajo, delavnice za rokodelce, opekarno, žaže, električne naprave, mlekarne, ker je blizu dosti dobrih pašnikov itd. Pečajo se tudi z ribjim lovom.

Poleti je obala bolj živahna, za potujočo polenovko gre na tisoče ribičev, v smeri od zahoda proti vzhodu. A železnica Vologda-Arhangelsk in pa vsled tega naraščajoča možnost boljših zaslužkov v lesnem gospodarstvu sta večino ribičev odtegnila od obale. Vendar so nekateri kraji še sedaj središča ogromnega prometa; Gavrilovo na pr. ima samo 50 stalnih naseljenikov, a vsako leto ga obišče kakih 300 ribiških ladij, katerih plen odpelje 20 velikih, do vrha napolnjenih parnikov. Znana je tudi naselbina Teribeska. Ribiški polotok na zahodu, ob norveški meji

je imel še pred 15 leti veliko cvečih naselbin, a sedaj je šlo vse raketom žvižgat. Četudi je ribji lov nazadoval glede množine, se je produkcija dvignila glede kakovosti. Zlasti važne so parne topilnice masti polenovke in soma.

Zboljšanje kakovosti je pripisati v prvi vrsti skrbi vlade, ki je poslala v zadnjih letih vse polno znanstvenih ekspedicijskih sem. A tudi sicer vlada za to obalo zelo veliko napravi; dala ji je telegrafsko zvezo, svetilnike, parniške zveze itd. Vlada je začela tudi misliti na ustanovitev novega trgoveškega mesta, ki naj bi bilo v vseh ozirih na višku. Prve načrte so napravili že l. 1870., proračunili so stroške na 135.000 rubljev. Že so hoteli pričeti z delom, tedaj se pa upre guverner arhangelski, Ignatiev, in pravi: Mesta ne delajo trgovine, trgovina napravi mesto, in če bo trgovina narastla, bo nastalo mesto samo od sebe.

Minulo je dvajset let. Po l. 1890. se pa z vso njemu lastno gorečnostjo zavzame za projekt gori imenovani minister financ Witte. Obiskal je bil pokrajine na severu in videl, da mesto Kola ni pripravno ne kot trgovoško, ne kot politično središče. Izbral si je pripravnejšo točko, in sicer pri vходу v fjord Kola, Jekaterinski pristan. Dva kilometra je pristan dolg, 250 do 300 m širok, srednja globina je 50 m, gorega popolnoma ščitijo proti mrzlim vetrovom: torej na prvi pogled vsi pogoji za napravo pristana, samo obrežna dela bi bilo treba izvršiti in najkrasnejše naravno pristanišče je tu. Začeli so delati, izdali so pol milijona rubljev, napravili so lepo 160 m dolgo obrežno cesto, zgradili lepa lesena državna poslopja za uradnike in kakih 15 čednih hiš za drugo bodoče prebivalstvo. Les so dobili iz Arhangelska, prostor za cesto ob obali s tem, da so z dinamitom razstrelili 12.000 m³ skalnatega brega. Končno so mesto svečano otvorili 24. julija 1898. Dali so mu ime Aleksandrovsk. Preteklo je do danes sedemnajst let od takrat, in Aleksandrovsk ima letos ravno 516 prebivalcev. In kdo stanuje tam? Družine uradnikov, ki nimajo nič posla,

in pa moštvo nekaterih parnikov, ki morajo po pogodbi obiskati pristanišče. Vidi se, kot bi imel Ignatiev prav: mesta nastanejo sama, ne pa na povelje od zgoraj.

Še več razlogov pa govori proti Aleksandrovsku kot vojnemu pristanišču. Za tako je veliko bolj pripravna zajeda Oserko, na koncu velikanskega zaliva Motov na južni strani Ribiškega polotoka.

Po našem mnenju nima pomena tam gori niti trgovoško niti vojno pristanišče. A stvar se izpremeni na mah, kakor hitro dobi obala potrebno zvezo z ozadjem. Res je sicer, da bi poleti promet po železnici šel samo do Belega morja in bi poiskal tam pristanišči Sorockajo ali Kem, a pozimi bi se osredotočilo vse na murmansko obalo, ker je Belo morje toliko časa zamrznjeno. Načrt železniške zveze je skoro ravno tako star kot načrt za zgradbo pristanišča. A določne oblike mu je dal šele umrli Witte. Po njegovem odstopu so ga pokopali kakor je to na Ruskem večkrat navada. Sedanja vojska šele mu je dala idejo resničnosti in po vsem soditi bo sedaj izpeljan, in ogromna država bo imela prvo lastno in ledu prosto pristanišče. Saj pristanišča Baltika in pa Črnega morja niso ruska, ker izhod ni ruski.

Dogodba. Bilo je za časa Napoleona I., ko pride mlad pesnik, po imenu Vienet, z neko žaloigro v petih dejanjih k ravnatelju »Francoske komedije«. »Ni slaba, ni slaba,« mu reče ravnatelj, ko je rokopis prečital, »a Vaše delo bi bilo mnogo boljše, ko bi bilo nekoliko krajše osnovano. Napravite iz petih dejanj tri in spravil bom igro na oder.« — »Nikdar, rajši umrjem. Pet dejanj je za moje delo neobhodno potrebno,« odgovori pesnik in odide.

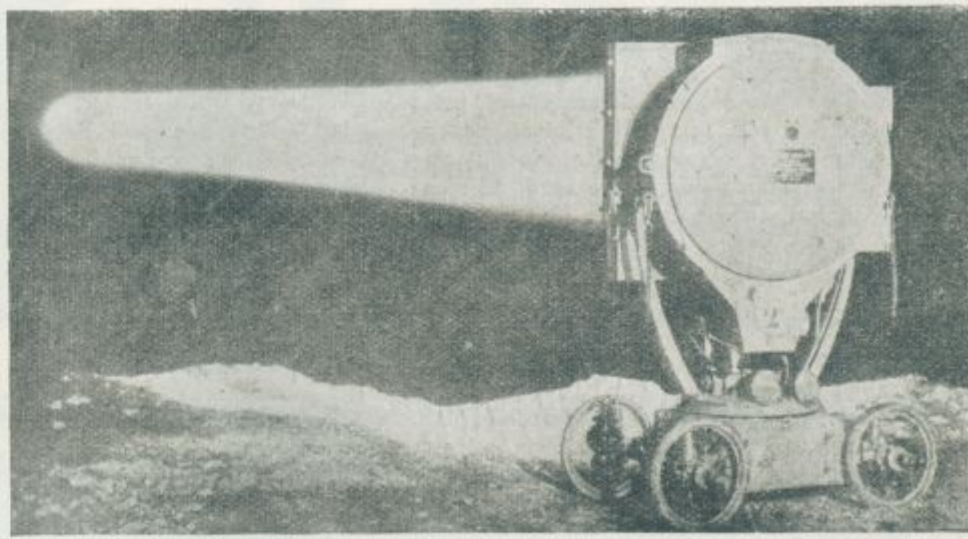
Čez nekaj časa postane pesnik vojak in gre v boj. V veliki bitki narodov pri Lipskem občuti med bojnim hruščem na hrbtu, da ga je nekaj krepko potreslo. Kako se začudi, ko na večer, odloživši svoj telečnjak, v katerem je imel svojo žaloigro, zapazi, da je ta od krogle

Zasilni most, ki ga je na poplavljenem bojišču v naglici zgradil pionirski oddelek, sestojč iz 500 mož.

Tempiranje šrapnelov. Preden se top sproži, je treba storiti dvoje: Naravnati top na daljavo, do katere naj naboj vrže, potem pa prirediti šrapnel, da se v določeni daljavi v zraku razpoči. Naša slika nam predstavlja to delo topničarjev, takozvano tempiranje šrapnela. To opravljajo vojaki v dobro skritih položajih, tako da jih sovražnikovi streli ne morejo doseči.

Vojaški svetlobni reflektor je v vojski največjega pomena, ker sovražnik pogosto skuša izrabiti nočno temo, da nasprotnika neopažen napade. Zato mora čuječa straža, na suhem in na morju, pogosto preiskati bojišče. V ta namen ji služi svetlobni reflektor, kakršnega predstavlja naša slika. Priprava je na kolesih, premakljiva, in s pomočjo električne baterije izžareva močno svetlobo na veliko daljavo.

prevotljena! »Glejte si no, ko bi bil ravnatelj poslušal, bi bil zdaj mrtev, kajti ravno pri četrtem dejanju se je krogla ustavila!«

Kralj Edvard ima velika okna. Arabec je bral tovarišu iz egipčanskega lista poročilo iz Luksora: »Nemški Golob je naredil v plašču tmine drzen, pa uspešen polet v London. Golob je udril v kraljevo palačo skozi okno, je ujel kralja Jurija in ga odvedel, ne da bi mu delal kdo kaj zaprek, na Nemško.« — Arabec, ki je poslušal čudno vest maloverno, je vprašal, kako more pač zleteti tako velik stroj, kot je nemški Golob, skozi kako okno. Tovariš, ki je čital, mu pokaže na precej velika okna stanovanja premožnega častnika in mu pojasni: »Ta častnik je navaden človek, kakor midva, a ima tako velika okna — zdaj pa pomisli, kolika okna mora imeti kralj Angleške in cesar Indije!«

Ruska zmaga. Vojni poročevalec petrograjskega lista gre ves pobit v bližnji poštni urad, zahteva formular za brzojavko in napiše: »Velik poraz. Prisiljeni smo k naglemu umikanju.« — Gospod pri aparatu bere, odmaja z glavo in brzojavlja v Petrograd: »Neznaten poraz, se držimo v svojih postojankah.« — V Petrogradu pregleda poštni ravnatelj brzojavko in pravi: »Kaj je to, neznaten poraz? Neznaten poraz pomeni toliko kakor majhna zmaga.« — On popravi brzojavko: »Priborili smo si majhno zmago. Sovražnik se umika.« — Petrograjski urednik pa pravi: »Kaj je to, majhna zmaga? Zmaga je zmaga,« in izda posebno izdajo svojega lista z velikim napisom na prvi strani: »Velika zmaga! Sovražnik je pognan na vseh straneh v beg!«

Vojaške šale v vojnem času. Štirje vojaki so prišli v gostilno in pokazali gostilničarki štiri lepo oskubljen in za pečenje pripravljene tolste kokoši; prosili so, da jim speče te kokoši takoj. Tačas so se zalivali z vinom, in ko so bile kokoši pečene, je bilo treba še več vina; oštirjev račun je narastel in njegov obraz se je širil zadovoljnosti, da bo naredil kaj dobička v teh hudih časih. Naenkrat za-

vpije nekdo od vrat: »Alarm, tovariši!« — Vojaki skočijo, prevržejo stole in beže v noč. V gostilni so ugibali, kaj se je zgodilo, ali so vdrli Rusi v deželo. Pa so prišli drugi vojaki, ki niso vedeli ničesar o alarmu, in gostilničarjev obraz je postal iz širokega dolg. Ženo pa je preletela kakor blisk grozna misel: štiri kokoši so prinesli — ona ima tudi štiri kokoši, morale bi biti tako velike in debele kakor one... Hitela je na dvorišče h kurniku — režal je prazen vanjo!

Angleško-francoska ljubezen. Francozi so delali most čez deroč hudournik, ki se je izgubljal v globoki votlini. Stotniku se ni zdel most trden in varen in ugibal je, kako bi poziskul, koliko teže drži. Poročnik mu reče: »Veste kaj? Pošljimo Angleže čez most. Če drži most, je dobro, če ne drži, je še boljše.«

Ta pa! Vse je bilo v redu pri ženijski četi, samo sluga za častniško mizo ni bilo. Vsak vojak ni za to. Narednik je iskal pripravnega moža; da ga najde, je povpraševal vsakega, kaj je v civilu. Začel je pri prostovoljcih: »Kaj ste vi v civilu?« — »Dijak.« — Narednik zaničljivo: »Vi niste za to.« — Tako je šlo pri celi vrsti. Dijak in dijak, narednik pa je vedel, da je dijak vaje sedeti pri knjigah in ne streči

S. J. Witte, umrli ruski državnik.

pri mizi. Prostovoljec jurist je hotel imponirati naredniku in mu je pojasnil: »Jaz sem ekonom, bavim se z narodnim gospodarstvom.« — Narednik se razveseli: »Ekonom! Torej kar z menoj! Vi ste pripraven mož za tako delo.«

Huje doma nego na fronti. Kar se je začela vojska, je delalo pet hčerâ in edina zakonska žena Janeza Španjlovega samo za vojake. Izprva so pletle cele noči vence in vezale šopke za odhajajoče, pozneje so šivale perilo za ranjence, na zimo so začele plesti, in to s tako gorečnostjo, da ni bilo kosila opoldne, ne večerje zvečer, da niso bile postlane postelje in ne pometena tla. Janez pa je prosil zaman, da zašijejo njemu nogavice; kot oseba, ki ni na fronti, je izgubil vso veljavo doma. Ko mu je bilo dovolj tega, je sklenil: »Grem na fronto, tam v strelskih jarkih bom dobil saj kake cele nogavice.«

Vojna hrana in bolniki. Meso se je zopet podražilo in pravijo, da bo prišlo na 4—5 K. Jasno je, da ga bo kupoval samo, kdor je bogat, drugi se bomo pač morali odvaditi uživanja mesa in slavne »župice«. Marsikdo bo postal vsled tega bolj zdrav in bolj močan, kakor se je okrepilo mnogo slabičev ravno v naporih vojnega življenja. Tu je treba jeklene volje in spoznanja. Čas je zdaj tak, da bo pomedel z vsem mehkužnim, preživel ga bo samo človek močne volje. Taka volja mora živeti v možu in ženski, v otroku in v odraslem: prenesti in preživeti hočem. Stradali in trpeli bomo vsi, več ali manj. Stokanje ne pomaga tu nič. Glejmo hudim časom pogumno v oči, izpodbujajmo drug drugega v potrpljenju in v upanju, spominjajmo se, koliko hudega so prestali naši starši in naši dedje.

Najtežje je, kjer imajo bolnika. Med nami se je razpasla napačna misel, da mora bolnik

Moč in pravica.

Naše življenje je trajen boj. Ne le boj za vsakdanji kruh, ampak tudi boj za druge materialne dobrine, za idealne zahteve, za ugled, čast in marsikaj drugega. V tem boju pa ne zmaga tisti, ki ima po postavi pravico. Že pesnik pravi: »Ziveči ima pravico!« Lahko pa mirno rečemo: Kdor je zdrav, ima pravico. Kajti kaj pomaga človeku zavest, da je pravica človeško in po postavi na njegovi strani, če nima moči, da si pravico pribori. Boj za vsakdanji kruh zahteva vztrajnost in

moč. Moramo torej gledati, da ostanemo vedno zdravi in svesti si svoje moči, motenja zdravja in hude bolečine moramo čimprej odstraniti, in v ta namen nam izbornu služi Fellerjev bolečine lajšajoči rastlinski esenčni fluid z znamko »Elsa-Fluid«.

Pri revmatskih, protinastih in nevrogičnih bolečinah, bodanju, trganju, bolečinah v križu, bodanju v straneh in drugih bolečinah, ki nastanejo vsled prehlajenja, prepaha ali prevelikih naporov, deluje bolečine lajšajoče, oživljajoče in krepčujoče.

Berimo, kaj nam poroča nek učitelj o Fellerjevem »Elsa-Fluidu«.

»Slučajno sem dobil v roke nekaj steklenič Vašega izbornega rastlinskega esenčnega fluida »Elsa«. Ta fluid mi je izvrstno služil pri mojih zastarelih prsnih in živčnih bolečinah in mnogih drugih boleznih. Uspeh je bil naravnost čudovit. Prosim torej za obratno pošiljatev enega tucata Vašega domačega sredstva.« Hans Wagner m. p., učitelj, Weissbriach, Koroško.

Naši čitatelji naj bi Fellerjev fluid z znamko »Elsa-fluid« vedno imeli v hiši, saj stane en tucat za poskus samo 6 K franko. Pristen se dobi le pri lekarnarju E. V. FELLER, Stubica, Elsaplatz st. 351 (Hrvatska.) — — — duzir

uživati mesno juho ali te ali one vrste meso; ko nam vendar dokazujejo nekdanji in sedanji zdravniki, da je meso, posebno pri vročničnih boleznih, naravnost strup. Bolnikom kuhaj ovsene, ržene in sagove ali salepove juhe, ječmen, paradižnik, ki vpliva izborna na ledvice; sadne juhe, otipkine. Ne Maggija, ne preveč dišav za bolnika, preprost sok ali močnik je bolj koristen. Zelenjadne juhe z jajcem prenese lahko vsak želodec. Starim ljudem bo treba pri vojni hrani kupice vina ali malo konjaka. Tudi požirek črne kave pospeši prebavo. Med, sladkor, sadni sok in mezge bodo lahko nadomestile, kar nam dá ali ne dá meso. Žlica medu ima veliko redilno vrednost. Kdor zmore, naj uživa med pri zajtrku in popoldne.

Najbolje se godi debelušnim. Tem je treba samo, da uživajo malo manj hrane, tako bodo rešili svoje zdravje brez vsakih stroškov, poleg tega storé še domoljubno delo. Prehitro se to sušenje sicer ne sme zgoditi, ali vsak teden eno kilo masti manj, pa je, in ne bo treba ne toplic, ne masaž.

Suhotni ljudje potrebujejo več maščobe. Sirovo maslo, tolsti sir, olje, lešniki, orehi in mandelji, rozine, smokve, med in slanina se priporočajo poleg zelenjave, krompirjeve in ržene juhe (to so juhe iz posušenega rženega kruha ali iz krompirjeve moke), koruzne jedi, jajca in mleko, se prilegajo suhim ljudem. Kjer je pomanjkanje navadne hrane občutno, je treba odpomoči z medom ali z ječmenovim

Slovenci pri motornih baterijah. Slika, poslana nam od slovenskega vojaka z bojišča, predstavlja naš možnar in njega municijo. Drugi od leve Slovenec dr. Robič.

sladom ali z redilnimi drožmi (Nährhefe) in redilnimi praški.

Najtežje je pri onih, ki bolujejo na želodcu in čevih in nimajo ne juhe, katere so navajeni, ne lahkega belega peciva. Za take bolnike bo pač dovoljeno pripraviti kako pecivo. Ako ne more bolnik prenašati zmesi pšenične in druge moke, kakor je dovoljena od vlade, mu je treba napraviti pecivo iz riževe ali krompirjeve moke ali iz mondamina. Tudi ovsena moka je zelo lahka. Ako pa čuti bolnik, da se mu nabira po krompirjevem pecivu kislina v želodcu, tedaj ga ne sme več uživati; ne bo mu pa škodil pečen krompir, zmečkan ali z oljem napravljen krompir. Mesne konzerve niso za bolnike. Dobra gnjat ne škodi — sploh pa — puščavniki so živeli o samih korenincah in so dočakali visoko starost, upajmo tudi mi, da nam bo pomanjkanje mesa v zdravje.

Nespečnost. V tem nemirnem času odganjajo skrbi spanje. Profesor Dubois v Švici ozdravlja osebe, ki so izgubile vsled skrbi in drugih živčnih vtisov spanje, s tem, da jih prepriča o brezpomembnosti vsega tega, kar jih muči. Profesor pravi, da je dosegel mnogo uspehov. Nekateri bolniki ozdravijo po prvem pogovoru, za druge je treba več časa, kakor je pač oslabiljena energija bolnikova. Nespečnost naredi človeka nezmožnega za delo in zmožnega za različne bolezni. Imamo

še bolj preprosto zdravilo, kot je Duboisovo: Izroči zvečer vse svoje skrbi Bogu. On sam je zmožen premeniti in preložiti, torej nam ne koristi, če prečujemo tudi vse noči.

Lazice. Profesor na Dunaju priporoča poleg janeževega tudi bergamotno, terpentino in katramovo olje. Naši vojaki so spoznali, da ne gre uš na kožo, ki je namazana s česnom; sploh ne ljubijo uši človeka, ki je dosti česna. Tudi če je koža namazana s salom, ne marajo nanjo, jim je pregladka. Na linolej ne gre uš, zdravniki svetujejo, da se pokrijejo tla zasilnih barak z linolejem. Za noge, posebno za bolne, pa ni dober linolej.

Puding iz koruzne moke. Segrej $\frac{1}{2}$ litra mleka, dodaj 4 dkg sirovega masla in vkuhaj 10 dkg koruzne moke ter pusti par minut vreti in pridno mešaj. Ko se shladi, dodaj 4 žlice sladkorja, 3 rumenjake, lupino in sok od 1 limone in sneg od 3 beljakov. V namazani skledi speci in daj na mizo z malinovcem.

Torta iz koruzne moke. Mešaj 4 rumenjake s 16 dkg sladkorja četrte ure, dodaj sok in lupino 1 limone, 10 dkg koruzne moke in sneg od 4 beljakov. Počasi peci; ko se shladi, prereži in nadevaj z marmelado iz ribizlja.

Prav mehka pečenka za stare ljudi. Meso potolci ali seseklaj, vlij v kozico žlico vode in pristavi. Semintja prilij zopet žlico vode, in ko je meso že mehko, odlij vodo, posoli meso, polij ga z razbeljeno mastjo in pusti, da malo zarumeni. — Bolj okusno je, če ga zalivaš z mesno juho, kar velja sploh za vsako meso.

Krompir se ne pokvari. Krompir, ki je kuhan in mora čakati, dobi slab okus. Odlij vodo, da je ostane le malo na dnu, pokrij lonec s prtičem in natrosi na prtič malo soli, lonec deni s hudega ognja.

Maslo, sirovo ali kuhano, se pokvari rado, če stoji na solncu in na zraku. Maslo mora biti vedno spravljeno na temnem, hladnem in suhem kraju; če ni drugega, pa v globokem prstenem loncu; lonec pokrij s pergamentom ali s posodico, polno vode. Če zaviješ maslo za več dni v papir, moraš zgnesti prej vodo iz njega, sicer dobi plesniv duh.

Če maslo pri topljenju smrdi, če se nabira pod vrhno rumeno plastjo umazano-rjava gošča, je maslo potvorjeno; če cvrči in škropi pri topljenju, je v njem preveč vode. Maslo samonasebi ima 10—12 odstotkov vode, prignete se mu pa lahko precej več vode. Jako rumeno tovarniško maslo je pobarvano.

Pri pognojitvi vrta se gleda vse premalo na potrebo apna, ki je večini rastlin neobhodno potrebno, da razkroji redilne snovi, ki se nahajajo v prsti, da jih more korenina vsrkavati. Češnje, češplje in breskve potrebujejo precej apna. Kjer raste mak, plavica, detelja in grašica, je dovolj apna, kjer ga primanjkuje, se dela listnat mah.

Krompirjeva juha z jabolki. Na kg krompirja vzemi $\frac{1}{2}$ kg jabolka, razreži in olupi oboje, deni krompir kuhat, jabolka deni vanj. Ko je krompir zavrel, posoli in zabeli z sirovim maslom. (Maslo se dene kar v krop, ne da bi se raztopilo.) Ko je kuhano, pretlači skozi sito, prevri še enkrat in daj na mizo z opečenimi kruhovimi rezinami.

Velikonočne košarice. 7 dkg sladkorja obribaj ob četrte pomeranče ter ga polij s slabo osminko zavrete smetane. V snežni kotliček deni 2—3 rumenjake, zgoraj navedeno ohlajeno smetano stepaj na gorkem štedilniku toliko časa, da se jame gostiti, a zavreti ne sme. Nato primešaj eno slabo deko stopljene gelatine in stepaj še nadalje. Ko se že hladi in žoličasto nakupiči v izdolbene pomeranče,

okrasi z jagodami ribizlja in postavi na led. Ta množina zadostuje za 5—6 pomeranč.

Velikonočni ruski sir. Deni v sirji žakliček ali ožemavec 4 kg svežega kravjega sira in pusti ga 24 ur v stiskalnici. Ko je iztisnjen do zadnje kaplje, ga zmešaj s $\frac{1}{4}$ l kisle smetane, $\frac{1}{8}$ kg sirovega masla in 2 žlicama soli. To stlači v plitvo leseno štirioglato posodo, pokrij z deščico in obteži s kamnom. Črez dve uri stresi iz škatlje. Na Ruskem naredijo iz takega sira piramido, ki ima na vrhu križ in na straneh cvetlice in znake Kristusovega trpljenja. Poleg piramide sira pride jagnje iz sirovega masla in piramida kuhanih jajec.

Suhor. Bolniki in stari ljudje prebavijo težko vojni kruh. Lahko se zgodi, da še tega ne bo, treba je kaj preskrbeti. Tu navedeni suhor se drži lahko par let, ne stane dosti, je primeren za terjet in kavo ali čaj. Treba je: $\frac{3}{4}$ kg pšenične moke, 3 dkg sirovega masla, dve jajci, 7 žlic stolčenega sladkorja in 15 gramov droži. — Iz tega zamesi z mlačnim mlekom trdo in gosto testo. Mesiti ga je treba dolgo, bolj ko je umešeno, bolje je. Ko je dobro zmlajeno, deni na namazano pekačo in vtakni takoj v primerno gorko pečico. Vročina ne sme biti tako huda, kakor za navaden kruh. Ko je pečeno, razreži na tenke rezine, potresi s stolčnim sladkorjem in deni nazaj v pečico, da se posuši do kraja. Spravi v pločevinasti ali v papirni škatli na suhem kraju,

Duhovnik na bojišču. Vojni kurat molí na bojišču za padlega vojaka.

Nagajivčki. Ugneti v testo 13 dkg presnega masla, 9 dkg sladkorja, 18 dkg moke, 1 dkg neolupljenih, drobno zrezanih mandeljnov in vanilje. Testo zvaljaj v ne pretanko pločo in zreži v kolobarčke, katere speci na pločevini bledorumeni. Še vroče pomaži na spodnji strani z marelično ali kako drugo omako, pritisni drugega nanj in potresi z vaniljo, pomešano s sladkorjem.

Okusna gnjat. Dobro prekajeno gnjat namakaj dve uri v mrzli vodi, pristavi jo v kozici ali ponvi, ki je tako široka in visoka, da gre gnjat lahko vanjo. Vode nalij samo do polovice posode, v vodo vrzi dve vejici žajblja in tri vejice timijana, pokrij in kuhaj počasi na zmernem ognju. Kdaj je meso kuhano, se vidi na tem, ker odstopi kuhano od kosti. Čas se ne dá natančno določiti, ker je meso različno; 2—4 ure je dovolj za najbolj trdo. Med kuhanjem obrni parkrat gnjat. Ko je kuhana, odstavi posodo, vzemi gnjat ven, odtegni kožo in nabodi meso pod kožo z žbicami in naštopaj s poprom, potem pritisni ali priveži kožo nazaj, deni gnjat nazaj v juho, pokrij in pusti pol ure. Kadar režeš gnjat, pusti kožo, da ostane cela, in pokrivaš ž njo meso, tako ostane bolj sveže in okusno.